

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért, minden közlés után 6 filler (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel :

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Mehett!...

Olvasom az újságokban, hogy már a felekezeti tanítók is kedvezményes díjon utazhatnak.

Nem sok, de már ez is szép az új közoktatásügyi minisztertől, a nemes gróftól.

Falusi magányában elgondolkozik az ember mindenről, még arról is, amihez semmi köze.

Mikor azt olvastam, hogy már a felekezeti tanítónak sem kell a III. osztályban ülni a drótosztót, a bekapott utas mellett, mert a szegény falusi tanítónak a II. osztályra a lajblizebében több nem akadt az utazásra — azaz azt gondoltam: ez az igazság. Ezzel megmutatja Apponyi a szó nemes értelmében, hogy liberális.

A nemzet napszámásai között nem lehet distinctio.

Mind a kettő a magyar nemzetet szolgálja. Az úgynevezett állami tanító ép oly tanító mint a kath., vagy ref. vagy izraelita tanító.

Azt hiszem, több száz felekezeti tanító minden tekintetben bátran felvehetné a harcot — nem a footballt értem — az állami tanítókkal.

A mieink lennének a győztesek. Miért voltak a felekezeti tanítók e kedvezménytől eltolva, elütve?

Talán ők mostoha gyermekei az államnak? Úgy látszik eddig így gondolkoztak fönt: a felekezeti tanító nem oly úr, mint az állami. Mert ez készpénzből él, az meg túrja a földet, hogy tölre legyen elégséges enniváló a familiának. Mert hát falusiak lévén, itt «fölvágotat» nem lehet ám vacsorázni, hanem sokszor kerül a terítékre a legegyszerűbb étel. Meg itt cilinderben járni, frakkba öltözni... ez a jövő század regénye. Cilinderben nem lehet rajt fogni, sem hernyót szedni.

Ki is a nagyobb úr? az állami, vagy a felekezeti tanító?

Edddig ügylátszik, distingváltak bizonyos helyeken. Ezt észrevették az állami tanítók és sokan — tisztelet a kivételnek — éreztették is kollégáikkal. Mintegy leritt az areukról mikor

bemutakozva egyik-másik így szólott: állami tanító vagyok. A másik szerényen: római katolikus, vagy református, evangélikus kántortanító vagyok.

Pedig az állami tanító is valamely felekezethez tartozik. Miért tehát az arrogans fellépés innen-onnan a felekezeti tanítókkal szemben?!

Azért ismételve mondom, mert felsőbb helyen számba tekintetbe sem vették a felekezeti tanítókat. Ezt észrevette sok, úgynevezett állami tanító — pardon tanár úr — sokan így szeretik magukat címeztetni — azt mondják jelenleg, hogy nemesak a nyakszirtmerekedés terjed, de a rangkorság is — a szegény vidéki — falusi tanítókat az ilyen «tanár» urak csak olyan elkeseredett falusi tanítóknak nézik.

Úgy tudom, hogy az egyházak is rendkívül súlyt fektetnek a tanítók kiképzésére. Felügyeletet gyakorol az állam. Tehát annak a bármely felekezeti képzőből kikerült fiatal embernek oly képzettséggel kell bírnia, mint akik az államiból kikerülnek.

Sajnos, hogy sok tekintetben és sokszor az intéző körök először azt nézik: felekezeti vagy államiból került-e ki a képesítő? milyen vallású? az úgynevezett érdemsorozat az «kismiska». Következik a protekció és sok érdemes, törekvő tanító elvesz, elveszti kedvét, mert útját vágják.

Ne mondja senki, hogy felekezeti szempontból irok. Ismertem egy zsidó tanítót. Sokszor és szívesen beszélgettem vele kath. pap létemre. Az ember az embert tekinti társalgás közben és a mindennapi érintkezésben.

Ez az izraelita tanító éveken át folyamodott szerény állásából — sok gyermek apja — ideoda állami iskolai állásokra, hogy gyermekeit könnyebben taníthassa. Müvelt, olvasott ember volt. Nem sikerült neki. Talán még most is ott kínlódik — zsidó volt.

Ismertem ref. tanítót. Kisse elfogult volt, de mint tanító megállotta helyét. Nagyon jó tanító volt — de egy öreg hibája volt — ev. ref. volt.

Elkeseredett és csak fizetésért dolgozott, mint az utolsó költő.

Nem szökök a kath. tanítókról. Hány munkás, kopzott fernő törekszik előre! Sajna, a liberális rendszer úgy hozta magával, hogy hamis céget miatt dolgozzak.

Hány araváló felekezeti tanító van az országban? Ezek nem olyanok, mint az áll. tanítók?!

De bizony, olyan képzettséggel bírnak azok, kik glónder alatt mértek két hónapig az aszfaltot — mert a hó elején már fölvetették a gázsít. A szegény falusi pedig akkor fél a jegyveréstől, mert attól a terméstől sok függ, mely Isten kezében van és nem vehető föl az adóhivataltól. Ne nézzék le egymást a tanító urak! Egyik olyan októberes, mint a másik. A jövedelem nem teszi az időt.

Higyünk az egyeneslelkű Apponyiban!

Hisszük, hogy ami eddig kedvezményül volt számra az állami tanítóknak, az meg lesz adva a lefelvezetőknek is. Gondoljuk és reméljük, hogy ezen kedvezményből a nemeslelkű miniszter a tanítással foglalkozó szerzetesnőket sem zárja ki.

Jancsics Károly.

Az ifjúság nevelése a keresztény szocializmus jegyében.

Az isteni Megváltónk által hirdetett s a felebaráti szereteten alapuló keresztény szocializmusnak egyre nagyobb arányokat öltő mozgalmat tudom örömmel és gyönyörködve szemlélni minden egyes kath. tanítótársam széles e hazában.

Az egész emberiségnek, de különösen hazánkban az álliberálizmus okozta szenvedéseiből levont tanulságok egy táborba kényszeríték ismét tömörülni a józanul gondolkodó keresztény elemet, ama táborba, mely az isteni Mesternek tanítását írta zászlájára, amely tanítás mindig ugyanaz, új, bájosan hódító, el nem avult, sőt mindig bámulatosan korszerű maradt, dacára a fölötté eltűnt 2000 évek és az ezidő alatt ellene intézett erőszakos és alattomos támadásoknak. Valahányszor lazult a keresztény összetartás, valahányszor tévesen magyaráztuk magunknak eme tanításban lefektetett örök igazságokat s valahányszor elhagytuk e zászlót, mindannyiszor helytelen utakra tévedtünk, hol a testi és lelki szenvedések özöne kísért bennünket. Hogyne töltené el tehát szívünket örömmel annak tudata, hogy most, midőn a szociális kérdés minden oldalról elementaris erővel tör elő, de amely szocializmus az avatatlan és önző vezetők kezeiben a legtöbb esetben alaptalan és jogtalan bérmozgalommá fajult — ime, a keresztény szocializmus zászlaját oly szakavatott lelkes és jeles férfiak kezében látjuk, kiket nem az átkos önérdék, hanem a Krisztus magasztos tanainak átértéséből fakadt önzetlen lelkesedés vezet minden társadalmi tevékenységükben.

«A szavak oktatnak, a példák vonzanak» — tanítja a pedagógia. — Vajjon e megragadóan szép példái az önzetlenségnek, miket e zászlótartók mutatnak nekünk, hatástalanul maradnának nálunk, kik a nemzeti nevelés ügyének úgy-szólván kizárólagos letéteményesei vagyunk?

Ha talán a nemzeti társadalom mostohaasága egyeseket közülünk arra indított, hogy passzív álláspontot foglaljanak el e téren, nyomjuk el az ajkunkon kitörni készülő keserű panaszt s merítsünk lelkesedést nemzetünknek most, a közel-múltban lefolyt öny delmi harcából, midőn egyesek nyugalmukat, vagyonuk jorését, sőt saját és családjuk megélhetését hozták áldozatul a haza oltárára, mert belátták, hogy olyan idöket élünk, mikor: «A haza nem oszt ajándékokat, a haza áldozatokat követel». Mi nem nyujthatunk pénz-áldozatot, mert igen szük anyagi viszonyaink azt nem engedik; de igenis, hozhatunk kihatásaiban nagyobb áldozatot a haza és az emberiség szent ügyének oltárára s ez az áldozat: egyrészt a társadalomban fáradhatlan tevékenységgel oda-hatni, hogy a szociális mozgalmat altruisztikus irányba tereljük, másrészt már az iskolában bele-esepegtetni a tulajdon szentségének fogalmát a jövő polgárainak szívébe s egyszer-s mind fokozatosan korról-korra lerakni a keresztény szocializmus tiszta, mocsoktalan tanításainak alapjait. Ne mosolyogjanak, kedves kartársaim, emez utóbbi állítás fölött, mert a keresztény szocializmus alapja alatt én itt nem a theoretikus alapot értem, hanem az ethikai alapot az erkölcsöknek keresztény szellemben való nemesítését. Ez irányu munkálkodásunkban pedig igen nagy segítségünkre vannak a kath. ifjúsági könyvtárak.

«Két menedék van a kísértés ellen: a templom és a könyvtár» — mondja Jókai — és én még szerényen hozzáteszem, hogy: «a jó könyvtár». Most, midőn látjuk, hogy a köznép is érzi a szellemi táplálék szükségességét s a legutolsó nap-számos is lapot és könyvet olvas, különösen ügyelnünk kell arra, hogy az a kifejlett erkölcsi érzékkel nem bíró köznép oly lapokhoz vagy olvasmányokhoz jusson, mik egészséges irányban fejlesztik, illetve tágitják szellemi látókörét; de viszont — a jövőre való tekintettel — a nevelésünkre bizott ifjúságot úgy kell az életre elő-készítenünk, hogy az az iskola levegőjéből kikerülvén, már erősen kifejlett erkölcsi érzékkel bírjon s így a jót a rossztól megkülönböztetni s a szép és nemes eszmékért mindig lelkesülni tudjon. Az ily irányú nevelésben részesült generáció azután csakugyan polgára lesz a hazának a szó legnemesebb értelmében, oly polgára, kit holmi parazita népség bombasztikus kijelentései nem tántorítanak meg az igazság mérlegelésében s az Isten és haza iránti köteleltségeinek lelki-ismeretes és pontos teljesítésében.

Akik a kath. ifjúsági könyvtárakat már létesítettük, örömmel tapasztalhatjuk, hogy minő előnyös változást idézett az elő máris növendékeink szórakozásaiban. Nem áll az az ellenvélemény,

mit az elfogult kartársak általánosságban felhoznának ellene, hogy a könyvolvasás elvonja a gyermeket iskolai tanulmányaitól. Nem állhat meg pedig azért, mert hisz a tanítónak módjában áll növendékét erkölcsi jutalmazás és büntetés, végső esetben erélyes fenytés által is az iskolában feladott leckéjének megtanulására kényszeríteni; sőt inkább az erkölcsi fenytésnek egy újabb eszközt nyerjük a kath. ifjúsági könyvtárakban azáltal, hogy a hanyag tanulótól később egyidőre megvonjuk ez előtte nagyon kedves olvasmányok élvezését.

Ezen fönt előhozott igen sántikáló ellenvéleménnyel szemben nagyon fontos és következményeiben az egész életre kiható előnye még a katolikus ifjúsági könyvtáraknak, hogy: először elvonja a gyermeket a pajkos szórakozásoktól; másodsorú őt gyönyörködtetve tanítván, fogékony lelkét nemesebb célok felé irányítja; harmadsorú és főképp esztetikai érzékét fejleszti, mely érzék — mintegy Ariadne-fonál — biztos kísérője lesz az élet tekervényes útjain. Ha ezen, egy új korszakot alkotandó munkálkodásunk azután a gazdakörök (katolikus körök) népkönyvtáraiban betetőzést nyerhet, úgy a jövő polgára — bizonyára mondom — undorral fogja majd eldobni magától ama szenyiratkat, mik a szociáldemokrácia büzhödött műhelyében készülnek s amely maszlagot (sajnos!) a jelenkor férfinemzedékének egyrésze még mindig táplálék gyanánt szed magába.

A másik mentség — mivel a katolikus ifjúsági könyvtárak iránti közömbösségüket egyes kartársaink takarni igyekeznek — a hitközségi vagy iskolai pénztár szegénysége. Hát én azt mondom, hogy ez is üres és pedig nagyon üres mentség. Mert — amint azt t. kollegánk — ki ezen könyvtárak országos szervezésével, illetve rendezésével megbízott — e lap hasábjain nagyon helyesen fejtegette, ha nincsen ezen könyvtár létesítésére kellő anyagi forrásunk, úgy teremtsük meg azt! Elég eszköz kínálkozik erre. Némely helyütt a teaestélyek, tánemulások alkalmából befolyt tisztajövedelem, vagy ami még célszerűbb — mert két oldalról is erkölcsi eredményt ígér — iskolai színelőadások rendezése. Azonban a legtöbb községben vannak alapítványok az összes, vagy a szegény gyermekeknek szükséges tankönyvek beszerzésére. Abból a kamatból — mit eddig egész összegében a tankönyvek beszerzésére fordítottunk — szintén takaríthatunk valamit az ifjúsági könyvtár számára, ha a tankönyveket ezentúl nem ajándékba, hogy azok használat után elkallódjanak, hanem kölcsönhasználatra adjuk s ekként a tankönyvekből egy külön könyvtárt létesítvén, évenként kevesebb tankönyv beszerzésére leszünk utalva és az így maradt fölöslegről azután — különösen oly helyen, hol az ily alapítványok kamatai nagyobb summát tesznek ki — évenként igen eszinos összeget fordíthatunk a katolikus ifjúsági könyvtár létesítésére. Ott vannak még azután az

igazolatlan iskolai mulasztások után beszedett büntetéspénzek, mik ugyanerre fordíthatók.

De ha még mindezek sem volnának elegesek a részletek fizetésére, igyekezzünk az iskolaszéket kapacitálni a hiányzó összeg fedezésére, mit — azt hiszem — egyelőre finanszírozhatunk a költségvetésben «előre nem látható kiadások» címén előirányzott összegből, a jövőben pedig külön tétel alatt vesszük azt föl az iskola költségvetésébe. Beszéljünk e tárgyban először plébánosunkkal, soroljuk föl előtte az ifjúsági könyvtárak előnyeit és én tudom, hogy — úgy mint nálunk is — az agilis lelkészi kar szívesen lesz segítségünkre.

Végül a Szent-István-Társulat — hogy még így is segítségünkre legyen — az előnyös részletfizetés kedvezményét még abban az esetben is fentartja, ha a könyvtárat nem egész terjedelmében rendeljük meg, hanem válogatva, szerint, amennyi anyagi erőnkől egyelőre kitelik.

Azt hiszem, a fönt előadottakban sikerült a szkeptikusoknak az ifjúsági könyvtárak hasznosságára nézve még ezideig fennállott kételyeit eloszlatnom. Addig is tehát, míg e lap hasábjain újból találkozunk, különös figyelmükbe ajánlom k. kartársaimnak a katolikus ifjúsági könyvtárak létesítésének nemes ügyét. Ösztönözzön bennünket fokozottabb tevékenységre Franciaország elrettentő példája, mely sorstól óvja meg a jó Isten szegény, sokat szenvedett hazánkat.

Felsőreg.

Brückler Gyula.

Nyelvoktatásunk új iránya.

Igen karakterisztikus képet készített a The Berlitz School. A kép két mezőre van osztva. Az egyikben lesoványodott, görnyedő, vézna diák magol verejtekezve a könyvből; míg a másikon jól táplált ifjú hallgatja mosolygó arccal tanítója előadását. Az első kép a régi idők tanulóját ábrázolja, a másik kép az újkor tanulóját állítja szemünk elé.

Megengedem, hogy e képekhez sok megjegyzést lehetne fűzni, de tagadhatatlan a nyelvoktatásnál elért haladás. Ez a tárgy oktatásunkban első helyet foglal el s mégis mennyi balhiedelem volt, mily téves nyomon jártunk, midőn nem a nyelvet, hanem a nyelvtant tanítottuk. Ez a szó nyelvtan, oly gyűlöletes fogalomná vált, hogy jó lenne, ha szótárunkból örökké törölhetnénk. A nemzeti génusz babérral övezheti mindazok homlokát, kik serény munkássággal keresték a nyelvoktatás zürzavaros útvesztőjéből kivezető Ariadne-fonalat. Különös elismeréssel kell adoznunk lovag Ember Károlynak, ki e téren elévülhetlen érdemeket szerzett s hogy nagy munkásságát nem látják meg mindenütt, ennek főoka, hogy túlságosan szerény és felekezeti tanferfiú. «Magyar nyelv és fogalmazási kézikönyvei» egészen új irányt jelölnek ki s hogy ezekről meg nem emlékeznek, csak utánozzák, ez csak azt

jelent, hogy az új irány megalkotója a magyar nemzeti nevelés haladását minden személyi érdekek fölé helyezi és nem ért a mai irók önéreklámozásához. Pedig a könyvek címétől az utolsó betűig a gyakorlati pedagógus, modern emberek kívánalmait ügyesen elégíti ki. Már a cím az első haladás, nem nyelvtant, hanem magyar nyelvi és fogalmazási kézikönyvet nyújt.

Nyelvi oktatásnál a szabályoknak olyan a szerepe, mint a házaknak az építmény. A tanítás építménye: a helyesírás és fogalmazás. A második osztálytól a hatodikig az anyagot igen helyes fokozat szerint vezeti a gyermek képzettségi fokához képest. Főelvként domborodik ki a gyermeknek öntevékenységre való serkentése. A gyermekek gondolatvilágának megfelelő elbeszélést vesz fel, melyből alkalmas kérdések segítségével vonja le a tanulságokat. Az elbeszélésekről vázlatot is ad, hogy annak nyomán adhassák elő a gyermekek szóban és írásban gondolataikat.

Azt mondja kézikönyvében: a fogalmazásnál arra törekszünk, hogy a mondatokat mások is megértsék és pedig úgy értsék, a hogy mi gondoltuk: ezért gondolatainkat fejezzük ki világosan. És ezt az elvet meg is tartja végig. Míg az eddigi nyelvtanokban érthetetlen mondatfűzésekben, nehézkes leírással találtuk a szabályokat, addig itt világosan, magyarosan találjuk a magyar nyelvre vonatkozó szabályokat. Bár ha toiem és talán a tankönyvírótól függött volna, sok felesleges szabály maradt volna ki bizonyára, ha a tanterv ezt úgy elő nem írta. Mert bizony, *ha legkíválób stílusztáinkat kikérdezzük a határozó szóról, a mellérendelt és alárendelt mondatokról, nem tudom mennyit tudnánk ebből?* Azért oda kellene hatni, hogy minden felesleges dolgot kiküszöböljünk, ezeket ugyanis elfelejti mindenki. A gyakorlati tudnivalókat pedig minél jobban kell megrögzíteni. Hogy Ember Károly kézikönyvei mily világosak, im lássuk mint kezeli tárgyát. A tanulásról rövid (nem pedig rőfös) mondatokból álló elbeszélést mond el. Ezután így folytatja: Gondolatainkat beszédben vagy írásban mondjuk el másoknak. Most a tanulóról mondtuk el gondolatainkat. Mi magyarul beszélünk és írunk. A magyar nyelv a mi anyanyelvünk. Édes hazánkban a magyar nyelv nemzeti nyelv. A feladvány begyakorlására «A tanuló» című olvasmányt lemásoltatja. Majd így folytatja: A beszéd gondolatokból áll. Ida szorgalmas... ez egy gondolat, mert Idáról azt gondoltam, hogy szorgalmas. Így folytatja a második osztályban a tanítást a szóról, szótag, hang, hangok fölosztásáról, a szók szótagokra való bontásáról. Tárgyalás alá kerül még a főnév, ige, melléknév, a mondatok egyes és többes száma. Azonban mindenütt a főszó a fogalmazásra van helyezve s igen ügyesen szedte össze a szerző a gyermek fölfogási képességéhez mért elbeszéléseket, melyeket kérdések segítségével reprodukáltat élőszóval és írásban.

A harmadik osztály ugyane váz szerint széle-

sebb alapon folytatja a megkezdett munkát. A fogalmazási rész igen jól van összeválogatva a haladás fokozatos, az irány világos és magyaros: csak azt sajnálom, hogy az anyag nagyterjedelmű, amelyet nem lehet teljes alapossgal jól elvégezni. A vázlatoknál azt láttam, hogy a szerző nagyon szemmel tartotta, hogy a fogalmazásnál ne csak gondolataikat tudják kifejezni értelmesen, hanem egyúttal ismereteiket is frissítsék föl, illetve rögzítsék meg. Ilyen gyakorlati vázlatot im a következőkben mutathatok be: ...megye. *a)* Milyen a határa? Milyen a felülete? Milyen az éghajlata? Hol hegyesebb a vidéke? Hol lapályosabb? Melyek a vízei? Milyen irányban folynak? Milyen a földje? *b)* Mivel foglalkozik a lakosság? Melyek a nevezetesebb községei? Van-e megyénkben fürdőhely? Milyen betegségeket gyógyít a ...i fürdővíze? Hogyan használják? Melyek a történelmileg nevezetes helyek? Beszélj el röviden a történelmi helyek nevezetességét. *c)* Hány járáshól áll? Hol van a megye székhelye? Ki a megye főispánja? Ki az alispánja? Azt hiszem példa világosan mutatja, hogy *a nyelvi kézikönyv szerinti tanítás nemcsak gyakorlati irányú, rendszeres és alapos, hanem a gyermek figyelmét a változatosság benne mindvégig ébrentartja és leköti.*

A negyedik osztályos részben részletesebben van feldogozva az előbbi évek anyaga. Az anyagot minő elbeszélések kíséretében adja, legyen elég a címek felsorolása: A kendericék. Szeressük a hazát. A két ekevas. Gondoljatok őseinkre. A nemes elszántság. A víz és kenyér. A marhafüstölő asszony. A növényekről. A Balaton eredete. A fogakról. Az atya névnapjára. Mondák szent László királyról. A kártékony háziállatok. A gazda szomorúsága. A jó kaszás. A három leánytestvér. A tél. Tavasszal a szabadban. Vendégszeretet. Szeressük szüleinket. A takarékoság nem fősvénység. Szapáry Péter nemes bosszúja. Magyarországi szent Erzsébet. Délibáb az Alföldön. Füstbe ment terv. Azt hiszem, már e tervezet nyomán is világos képet nyerhet mindenki, mily irányt követ Ember Károly a nyelvtanításnál. Az eddigi sablonnal teljesen szakít, a sallangosságokat lomtárba veti, főcellul azt tűzven ki: tanuljon meg a gyermek helyesen írni és beszélni, még pedig világosan, röviden és szabatosan.

Végül az ötödik-hatodik osztályos rész valószínűs koronája a munkának. Könnyen érthető módon adja elő a levelek, folyamodványok és polgári ügyiratok szerkesztése módját. Mintát ad: tudósító, üdvözlő, megrendelő-levelekről, folyamodványokról, nyugtatóványról, számláról, utalványról, szállító-levelekről, levényről, táviratról, kötelezvényről, váltóról, bizonyítványról, hirdetésről, szerződésről, leltárról, végrendeletéről. Végül a függelékben közli a bélyegilletékekre vonatkozó tudnivalókat, mi szintén igen hasznos dolog.

Ember Károly nemcsak a tanítótársadalmi

mozga
kifárad
emelés
a tollat
s a t
gógusk
latnál
kézikö
fogad
ból va
lekiis
kát ka

N
A le
Tante
V. és
köbta

Ner
ki ezt
gyerm
kerüle
gondo
léltre
ezt ta
megis
szeml
hogy
megis
Meges
szerü
nagy
nevel
másn
barát
állító
megs
den t
gével
igazs

Ta
testet

Az
nizte
mely
szem

Ár
iskola
volna
száml
portó
erő
szem

Ne
állha
len e
győze
szek
tanít

Ho

mozgalmak fáradhatatlan bajnoka, hanem midőn kifárad a tanítóság anyagi jólétéért, tekintélyének emelése körüli harcban, pihenőjében kezébe veszi a tollat s a nemzeti oktatásügyet törekszik emelni; s a társadalmi mozgalmak vezére kitünő pedagógusként mutatkozik be. A Szent-István-Társulatnál megjelent *Magyar nyelv és fogalmazási kézikönyve*-ket mindenki a legnagyobb örömmel fogadhatja; gyermek és tanító egyaránt. Az életből van merítve, az életnek szól; azért nyugodt lelkiismerettel a legmelegebben ajánlhatom munkát kartársaim szíves figyelmébe. *Urbányi.*

Néhány szó a mértantanításról.

A legújabbán kiadott «Katholikus Népiskolák Tantervé»-ben elő van írva, hogy a népiskola V. és VI. osztályában kell tanítani a felület és köbtartalom kiszámítását is.

Nem tudom, a kollégáim között nincs-e sok, ki ezt a dolgot roppant nehéznek gondolja a gyermekekkel megértetni. Én legalább, midőn a kerület- és területszámítással végeztem s ha arra gondoltam, hogy most majd kell a testeket szemléltetnem, már előre irtóztam, hogyan fogom én ezt tanítani? Könnyű volt a különféle szöveket megismertetni, hisz van kréta és tábla, lehetett szemléltetni! Hanem, hiába törtem a fejemet, hogy mikép fogom a kockát, kupot, hengert stb. megismertetni? nem igen akadt okos ötletem. Megcsináltam papirosból, de nem találtam célszerűnek azt bemutatni növendékeimnek. A legnagyobb aggodalmak közepette olvastam a «Népnevelő» című tanügyi lapban, hogy ez a dolog másnak is gondot adott s azért egy lelkes tanügybarát, dr. Csókás Vidor, róm. kath. lelkész úr állított össze egy bárki által könnyen kezelhető és megszereshető mértani szekrénykét, melyet minden tanító sikerrel használhat; melynek segítségével könnyen fölfoghatóvá lehet tenni a mértani igazságokat.

Tartalmaz ez a szekrényke 20 darab mértani testet.

Az 1905. évi június hó 16-án 2202. számú miniszteri rendeletnek megfelelően van elkészítve, mely rendelet hangoztatja, hogy a mértant csak szemléltetve tanítsuk.

Ára oly csekély, hogy még a legszegényebb iskola is megrendelheti. Ha pedig az iskola nem volna hajlandó beszerezni, úgy a tanító is rá szánhatja azt az öt koronát, melybe a szekrény portómentes küldéssel kerül, mert sokkal többet érő fáradságtól kiméli meg magát, ha bírja e szemléltető eszközt.

Nem akar cikkem reklám lenni, mert nem állhat érdekemben egy előttem teljesen ismeretlen egyénnek hasznot szerezni. Meg vagyok róla győződve, hogy dr. Csókás Vidor úrnak sem volt szekrénykéje kiadásával más célja, mint hogy a tanítók munkáját megkönnyítse.

Hogy e nemes célnak meg is felelt, azt tanu-

síthatom magam, valamint növendékeink nevében is.

Hazánk olyan vidékein, hol a köznep igen sokat foglalkozik a fa földolgozásával, szerintem fontos dolog, hogy értsen a köbtartalom-kiszámításhoz. Ezt már a IV. osztályban is könnyű szerrel sajátítják el az ügyesebb gyermekek, olyanokra, hogy még az otthonvalókat is iparkodnak rá megtanítani. De csak akkor, ha maga előtt látva kézbe fogva, a testen és nem a könyvből kell neki az elsajátítani valókat magáévá tenni.

Ajánlom, t. kartársaim figyelmébe, szerezzék be ezt az öt korona árú, de a sikerét tekintve megfizethetetlen szemléltető eszközt. Győződjék meg szavaim igazságáról. Meg fogják látni, hogy még a legelvontabb dolgokat is — szemléltetve — meg lehet a gyermekkel kedveltetni és mert tanítványaink ezt az életben sokszor fogják használni, hálával fognak azokra gondolni, kiknek segítségével ezt a tudományt magukévá tehettek. (Kapható: dr. Csókás Vidor úrnál Szatmár-Németiben.)

Sopron-Himód.

Göttl Mariska.

Emlékeztető az iskolai könyvtárak ügyére.

A kath. ifjúsági és iskolai könyvtárak létesítése ezideig még nem történt oly általános mederben és oly haladéktalan készséggel, aminőt egyrészt az ügy kétségtelenül szükséges és fontos volta követel, másrészt az iskola vezetőinek lelkiismeretessége és jóakarata előre láthatóvá tett. Mi e téren legfőképp és elsősorban a kath. tanítói karra számítottunk és számítunk ma is. Ha talán a népiskola többi tényezőit elfogultság, tudatlanság, a könyvtár sokoldalú hasznának fel nem ismerése gátolja e korszerűséget képező tanítási és nevelési eszköz megszerzésében, a tanító bizonyára tudatában van teljes jelentőségének és minden úton-módon oda fog törekedni, hogy a gondjaira bizott kath. iskolánál a kath. könyvtárt minél rövidebb idő alatt és minél nagyobb terjedelemben létesítse. A kath. tanítóságnak ily szép és nagy célok érdekében való önzetlen és eredményes munkálkodása a legékesebben szóló cáfolata ama minduntalan fölfölhangzó vádnak, hogy a mi tanítóinkat csakis a fizetésemelés gondolata lelkesíti, hogy titokban az állam karjaiba vágyakoznak, hogy nem igyekeznek tevékenységükkel a kath. tanügy eszményeinek megvalósítására. Mutassa meg a tanítói kar a könyvtáraknak minden népiskolánál való föllállításával azt, hogy igenis halad a korrallal, megérti jó irányzatú szükségleteit, kész kitartóan fáradozni azok kielégítésében és hogy nemcsak a saját anyagi előnye bir egyedül vonzóerővel reá, hanem a közjó érdekében is megteszi mindazt, amit hivatásából kifolyólag tennie kell.

Ismételjük: mi az ifjúsági és iskolai könyvtárak

ügyének diadalmas előhaladásánál, mint munkatársakra, *elsősorban és legfőképp a tanítóságra számítunk.* Ha a többi tényező közömbössége, szakértelemhiánya vagy szűkkeblűsége ki akarna térni a létesítés elől, álljon elő a tanító és mint az iskola legfőlegesebb faktora, szorgalmazza a dolgot mindaddig, míg sikert nem ért. Elvi szempontból mindenki csak helyeselheti e könyvtárak létesítését; az anyagi kérdés megoldásához pedig csak jóakarat és némi ügybuzgóság szükséges. Minderről a «Népnevelő» utolsó félévi számai nyújtanak mindenirányú fölvilágosítást.

Az ügy iránti szeretet sugalmazza kérésünket: karolja föl minden tanító a könyvtár létesítésének ügyét, hasson oda minden tanító, hogy iskolájánál minél rövidebb idő alatt menjen nagyobb keretű könyvtár állításuk fölé: ha a tanítóság veszi kezébe ezt az ügyet, mihamar oly eredményt érünk el, amintől ennek a szép és hasznos ügynek nagy fontossága valóban megérdemel.

Né csak eszméinkben és szavainkban legyünk ideálisak, hanem tetteinkben is. A legesillogóbb frazisznál többet ér egy szerény cselekedet. Az ismeretes mindenki előtt, hogy a néptanító tanítási ideális irányzatú lényegileg; bizonyítsuk be most azt, hogy tanításával összhangban állnak eszekekedetei is.

Kath. tanítók, létesítsék minden iskolánál ifjú-sági könyvtárt!

Hisszük, hogy e szózatunkat minden tanító szívébe fogadja és örömet közremunkál a nagy ügy érdekében. W.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghivas. A szombathelyi egyházm. róm. kath. tanítóegyesületének *janosházai* köre tavaszi ülését május 17-én, esütörtökön, Janosházán tartja, melyre a kör tagjait s a tanítványokat tisztelettel meghívom. Az ülést szentmise előzi meg, melyre kérem a tanítótársakat testületileg megjelenni. Bögöte, 1906. április 24. *Kákósy József,* körelnök.

Meghívó. *Pápa-Csóth* esp. ker. róm. kath. tanítókör tavaszi közgyűléset folyó évi május hó 30-án Marcalton fogja megtartani, melyre a kör rendes és pártoló tagjai, nemkülönben a nagyérdemű tanítványok az elnök által tiszt. meghívottnak. Tárgysorozat: 1. 9 órákor szentmise. 2. 10 órákor a közgyűlés megkezdése. 3. Az új tagok fölvétele és a távozó kartársak neveinek törlése. 4. Alapös indokolással lemondott köri főjegyző helyett főjegyző választása. 6. Gyakorlati tanítás az alkotmánytanból és a természetrajzból a helybeli gyermekekkel. Előadások után bírálat. 7. Pélórai szünet. 8. A számvizsgáló-bizottság jegyzőkönyveinek fölolvastása, a pénztári számadások hitelesítése. 9. A «Gondviselési» könyvecskének alapös megvizsgálása. 10. Jelentések és indítványok tárgyalása. 11. Alapszabályi könyvecské kiosztása. 12. Az őszi közgyűlés helyének kijelölése. Ugod, 1906. ápril 30-án. *Haydu Lajos,* elnök.

VEGYESEK.

Kath. iskola védelme. Soltész Imre szentszéki ülnök, kalméni plébános április hó 17-én, húsvét harmadnapján mutatta be aranymisés áldozatát az Urnak. Ez alkalommal az isteni Gondviselés iránt érzett hálójának méltó kifejezésül a Páli szent Vincéről nevezett

igralmas nővérek ungvári «Gizella» és «Mária» nevezetű házainak elemi iskolába járó szegény róm. kath. két leánya számára 1000 kor. névértékű kötvényt adott alapítványul, amelynek kamatait évenként a szent karácsonyi ünnepek előtt a nevezett két ház főnöknőjének ajánlatára a plébános osztja ki.

Egy ünnepelt 48-as veterán tanító. Szép ünnepelésben részesült Szentgyörgyi József szklen-i róm. kath. tanító, aki közel 60 éven keresztül működött a tanítói pályán. A már 79 éves veterán tanítót nyugdíjaztatásával a község apraja-nagyja ovációkban részesítette. Szentgyörgyi a szabadságharcban is résztvett.

Aranytollal kitüntetett tanító. A lévai kaszinó *Jaross Ferenc* római katolikus igazgatótanítót, aki az egyesületnek 30 évig jegyzője volt, ezen társaskör ügykörében kifejtett páratlan buzgalmaért aranytollal ajándékozta meg s ezt a kaszinó igazgatója múlt hó 21-én az ezen alkalomra rendezett szép ünnepség keretében adta át a jubilánsnak. Ez alkalommal különös szép fölköszöntőt tartott *Báthy László* prépost-plébános, kinek a jubiláns egykori tanítója is volt, kiemelve *Jaross Ferenc*nek érdemeit mint tanító, hazafi s felekezeti ügybuzgó apostola.

Halálozások. *Szendrey László* róm. kath. tanító munkás élete 39-ik, tanítói működésének 16-ik évében, hosszas és kínos szenvedésétől megváltozva, a haldoklók szent-ségeinek többszörös ajtatás fölvetele után 1906. évi apr. hó 22-én elhunyt. Az örök világosság fényeskedjék neki! — *Rivészky Ferenc* tanító, keeskenéti segédkántor 23 éves korában Cecén, április hó 10-én az Urban elhunyt. Áldás emlékére!

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A lemondás folytán megüresedett **felsőkorompai** (Pozsony m.) róm. kath. kántortanítói állomásra folyó évi május hó 29-ig pályázat hirdetik. A választás ugyanazon napon 9 órákor ejtetik meg. Az 1904. évbénátalakított tanítói lakás áll: két szobából, fedett konyhából, éléskamrából; a gazdasági épületek: egy tehénistállóból, egy sertésőrből és egy kis faszínből, tagas udvar kúttal és 180□ öl házikert. Fizetése: minden tanulótl hat korona, a tanulók száma 110—115. A község pénztárából mint alapfizetés 94 korona, ismétlő oktatásért 20 korona, faliemlény 43 kor. 40 fillér, 50 koronát kap a tanterem fűtésére. A fát a község fuvarozza. Rozs 24 hektoliter. Templompénztárból különféle címen összesen 44 kor. 39 fillér. Stóla minimum 50 korona. Egy hold 274□ öl szántó és 1190□ öl kert használatra, két tehén és a sertések számára legeltetési jog. Tanítási nyelv tót-magyar. Személyes megjelenés kívánatos. Folyamodványok intézendők ft. *Rácz Antal,* alsókorompai plébános úrhoz.

102 1—1

Egri érseki megye

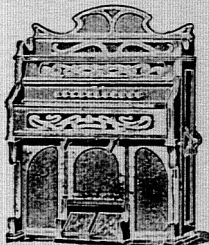
Parád róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra, mellyel a harangozóság együtt van, pályázatot hirdet. Kántortanítói jövedelem: Lakohely: 2 szoba, konyha, kamra, pince, istálló, sertésöl, házikert. 6-982 kat. hold szántóföld, 3-188 hold rét. Minden parádi gazdapártól 1 véka kétszeres, 1/2 véka zab, 40 fillér; minden parádi zsellérpárttól 1 véka rozs, 40 fillér; félpárok felét fizetik. A deputatum-pénztárból: deputatum címen 71 kor. 30 f., földmunkaváltság címen 60 kor., kertpótlás címen 28 kor. Stólaból körülbelül 200 kor. Tanításért 41 kor. 26 fillér. 24 m. tűzifa, 12 m. az iskola fűtéséhez beszállítva. Bueszutatásoknál egy-egy személy 10 f. Korpótléket remélhetőleg államsegélyből. Harangozói jövedelem: minden parádi pártól, akár gazda, akár zsellér, fél véka rozs, félpárok ennek felét, 12 m. tűzifa, minden harangozástól 20 fill., keresztelések, avatásoktól 10 f., esküvőktől 40 f. Köteles-

ség: Az iskolaszék által kijelölt osztályokat vezetni és minden kántori teendőt az előírások szerint lelkiismeretesen és szakszerűen teljesíteni, az egyházi éneket tanítani, a plébános részére a parádi és hozzátartozó fiókegyházakra vonatkozó párbérösszeírást foganatosítani, a harangozói teendőket a plébános utasításai szerint pontosan elvégezni, a szentmisehez szükséges ostyákat utasítás szerint süttetni. Pályázók figyelmeztetnek, hogy mivel a kántortanítói állástól a harangozóság elválasztása kimondatott, ha ezen határozat az eddigi akadályok megszűntével később bármikor is foganatosítani fog, a megválasztott kántortanító a harangozói jövedelemtől elesik és ezért semmi kárpótlásra nem számíthat. Keresztlevelével, házassági esetleg szabad állapotot igazoló lelkesítő bizonyítvány, tanképesítői oklevelével, működési és erkölcsi bizonyítvány mindazon helyekről, hol a pályázó alkalmazva volt, vagy eredetiben vagy kétségtelenül hiteles másolatban esatolandó a kérvényhez, mely május hó 15-ig beküldendő *Juhász Károly*, plébánoshoz (Bodony, u. p. Parád, Heves m.). Választás a templomi próba után május 17-én d. e. 10 órakor. 104 1—1

Jó hangú, erős harmónium olesón (esetleg részlete) eladó *Tamáry* tanítónál Fertőszentmiklóson. 105 1—1

Bold. Csima István, főkantor, országszerte ismeretes, kitünő összeállítású, 250 válogatott, szabályos orgonakiséretű gyászmise-éneket tartalmazó énekkönyve mélyen leszállított áron (4 frt helyett 2.50 frt-ért) kapható az elhunyt özvegyénél Kiskunfélegyházán.

70 8—10

Üzletek:
Sz.-Pétervár, Moszkva, Riga,
⇒ London. ⇐

Világhírű lipesei
Zimmermann-
orgona - harmoniumot

szállít az eredeti áron
a gyár egyedüli magyarországi képviselője:

HÖRL NÁNDOR,

Pozsony, Ventur-utca 24. sz.

Méltányos, olesó szabott árak!

Tanító uraknak részletfizetésekre is.

Zimmermann-orgonákról árjegyzeket ingyen küldök!

Zimmermann - hangszergyár további különlegességeit:

nagyon értékes
solohegedűk és csellók,
a jelenkor legkiválóbb
mestereitől.
Olesó szabott árak.
Kedvező fizetési feltételek.

103—1

Fr. KISS KÁROLY főgimn. tanár 34925. sz. szabadalmat képez

„KAROLIUM“

ver- s paiztető, fakukac, poloska és a mezsodást előidéző
elősdieket irtó szer, mely ezen elősdieket biztossan elpusz-
títja és a fakat immunissá teszi.

1 kis üveg ára (200 gramm) ... K 1.—

1 nagy üveg ára (500 gramm) ... K 2.—

50 üveg egyszerre történő megrendelésénél 20% engedmény

Kizárólagos vezérképviselet a bel- és külföld részére a

Magyar Mezőgazdák Szövetkeze'énél

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Dr. Hets Ödön ügyész úr, aki a szert 2 év óta
használja 70 holdas soroksári gyümölcsösében, a
következő bizonyítványt adta:

Tekintetes Fr. Kiss Károly tanár úrnak Budapest.

Az Ön utasítása folytán készített vértetű-keveréket
gyümölcsfáimmal még a múlt év nyarán teljes sikerrel
alkalmazván, készséggel jelentem ki, hogy ezen szer a
körte- és almafákon mutatkozó vértetű kártására az
egyedüli biztos szer. A múlt évben bekent fák az idén
mind remeken hajtottak és termőképességüket vissza-
nyerték.

Kiváló tisztelettel

Hets Ödön s. k.

Orgonaépítési műintézet.

RIEGER OTTÓ

villamos gépekkel berendezett cs. és kir. udv. orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállító, a Szentsír lovagja,
a Ferenc József-rend lovagja.

A parisi s becsi világgiallításon kitüntetve.

484-53)

Legelősből arban
és kedvező fizetési
feltételek mellett
kiváló tiszta leg-
nyomású csörend-
szerű (pneumat-
ka) tartós, nemes
hangú orgonákat
szállít. 30 év óta
980 orgonát szállí-
tott. Mindennemű
orgonajavításokat
és hangolásokat a
legmerekettebb
arban és lelki-
ismeretes pontoss-
sággal teljesít. —
Orgona jókarban
tartását mérékelt
árba elvállalja.
Tervezetek és raj-
zok kívánatra díj-
mentesen.

!! Most jelentek meg !!

A Szent-István-Társulatnál kapható irodalmi újdonságok:

Legendák könyve

Költemények. — Idegen irodalmakból fordította: GYULAI ÁGOST. Ára füzve 2 korona.

ÜNNEPNAPOK

Egyházi és társadalmi beszédek. Irta: MIHÁLYFI ÁKOS dr. egyetemi ny. r. tanár. Ára díszes címlappal 4 korona.

Magyarország Egyháztörténete

főbb vonásaiban 970-től 1900-ig. Irta: KARÁCSONY JÁNOS dr. váradi kanonok. — Ára füzve 4 korona.

AZ ÉN HIVEIM

Elbeszélések. Irta: DOMOKOS ISTVÁN. Ára füzve 2 korona.

VIRÁGSZÁLAK

az Ur Jézus oltárára minden hónapban. Szentségimádások alkalmával kiváló lelki haszonnal alkalmazható. — Irta: AULIK DÁVID PÉTER. Kötve 2.40 K.

Az erények gyöngye

A keresztény ifjuság számára. Irta: DOSS ADOLF, fordította Borsiczky Oszkár. Ára füzve 1 korona. — Kötve 1.50 korona.

ENGEDÉLYEZETT TANKÖNYVÚJDONSÁGOK

Rajzoló geometria

Konstruktív planimetria a polgári iskolák III. és IV. o. számára. Irta: LENDVAY HUGÓ. Enged. 30.738/1906. sz. miniszteri rendelettel. Ára 1.60 korona.

Rajzoló geometria

Konstruktív planimetria a gimnáziumok III. és IV. oszt. részére. Irta: LENDVAY HUGÓ. Engedélyezve 29.484/1906. sz. miniszteri rendelettel. Ára 1.50 korona.

Az engedélyezett tankönyvekből mutatványpéldányt kívánatra
készséggel küld

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KÖNYVKIADÓHIVATALA

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28 b.